

Jakt på ishaggis 2025/2026

Förberedelserna för kalaset med stort B (Burns Supper) brukar vanligen ta sin början med att jaktlaget (dvs. JuhaniHakkarainen, Anders Gjörling och jag själv Anders G Svantesson) träffas och äter lunch på ett trevligt ställe med bra uteveranda en fin dag i maj för att bestämma vilken typ av haggis som skall jagas och serveras under Burns Supper följande januari. Den här gången fanns ingen passande dag för än in i början av juni då solen och värmen dröjde, utav någon anledning som jag nu glömt bestämdes det att vi skulle ses på Stallmästaregården, ett i mitt tycke mycket trevligt ställe som skall besökas så frekvent som möjligt innan de sista träden sågats ned och staden vältrat sin asfalt, glas, stål och betong över de gula gårdshusen.

Till kaffet började idéerna vädras, Jussi hade information från gamla jaktvänner att en stor och mycket märklig utter eller liknande siktats av flugfiskare i floden Tay i skotska låglandet, Jussi hade pratat med representanter för fiskeloodgen Meikleour Estate inte så långt norr om Perth och allt tyder på att det kan röra sig om en flodhaggis trots att man aldrig tidigare sett dem så långt söderut eller i så pass urbana miljöer.

Det här lät ju betydligt mer spännande än en enkel jakt på hedhaggis i norra Skottland som jag tänkt mig å som jag till hälften fått med mig Anders på. Saken var klar, biljetter till Edinburgh, hyrbil och logi bokades för rekognosering. På plats på MeikleourEstate några veckor senare redogör vi våra avsikter för Head Ghillie Calum McRoberts, planerna mötte inga hinder från hans sida snarare tvärt om, flodhaggisen ses som ett skadedjur uppe i norr då den äter försvarliga mängder laxyngel, å nog tyckte i alla fall jag attCalums ansikte tonade aningen i blekgrått efter beskedet. Under den dryga veckan som följde sågs dessvärre ingenting av vare sig gryt eller djur, arten är också känd för att vara bland det skyggaste och mest svårjagade i släktet, såvar förhoppningen att kalasa på flodhaggis söndagen den 25e januari 2026 insåg vi att en hel del jobb stundade.

Allt går dock inte som man planerar, i mitten av september hör Trond Arne Björlien från Tromsø Universitet av sig, (han som hjälpte oss vid Grönlandsexpeditionen 2019/2020). Anledningen var President Trumps första”erbjudande” om att köpa Grönland och sedermera hotet att annektera ön under vapenhot. Skälet skulle vara att Ryssland och, eller Kina annars kommer invadera och ta kontroll över området.

Självklart är det skitsnack Grönland fick självstyre över bland annat sina oexploaterade naturtillgångar 2009 och Donald är först å främst businessman, alltid ute efter en bra deal, inte är han intresserad av jungfruliga vidder och endemiskt växt och djurliv...snarare lockar öns jordartsmetaller och olja och i andra hand det strategiska läget som avfyringsramp för det tyngsta amerikanska interkontinentala robotförsvaret.

Trond Arne berättar vidare att han kontaktats av Trumps administration angående resultat och slutsatser från universitetets senaste "ismätningsexpedition" vilket han bad att få återkomma med och istället kontaktades sekreteraren på ministeriet för Grönlandsfrågor i Folketinget Köpenhamn Helle Nielsen, Danmark blir tidigt väldigt intresserade, upptäckten av hålrum i isen kom helt utan förvarning för dem och informationen tas efterhand till högsta instans, många mail och samtal senare sänder Anders några stillbilder och en del

provresultat samt listor på utrustning som krävs för en ny expedition med Helle som mottagare, allt det här tar ordentlig skruv, man vill så fort som möjligt inventera de sköra ishaggisbestånden och växtligheten under isen, och man vill ha oss med i den lilla dokumentationsgrupp som i all hast satts samman.

Kan detta vara Ishaggis ?

I början av januari sätter vi oss på tåget till Kastrup där en Boeing från danska flygvapnet står tankad och lastad med destination Nuuk.

Natten har hunnit sänka sig när planet tar mark utanför staden, det är stor skillnad från förra gången våra fötter trampad grönländsk jord, nu är vi väntade och slipper problem med tull och säkerhets kontroll, alla papper är i ordning försäkrar Sven Mikkelsen Major på danska försvarets underrättelsetjänst i Nuuk som möter oss i en annars tom ankomsthall.

Hotellrum är ordnade och bilar framkörda, kabinväskorna tas om hand i den lilla spartanskt inredda hotellreceptionen medan vi slussas vidare in i en lika skonsamt inredd matsal, en rykande het fiskgryta är framdukad på buffén kantad med syrad grädde färskt bröd och kall öl, man måste säga att vi får ett kungligt mottagande.

Här på hotellet erhålls en fridag medan utrustningen packas om i tre större modeller av snövesslor var av två med grävaraggregat och den tredje med släpsläde som skall användas vid ned och uppstigning så vi slipper gräva förhandoch bära all utrustning som sist. Order kommer via Sven att vi helst inte skall lämna det lilla hotellet då man vet att amerikanska påverkansagenter uppehåller sig i Nuuk så vår närvaro bör omges av strikt sekretess, hela vår operation är mer eller mindre. hemligstämplad.

Jag blir fort bekant med Luna i receptionen, en pigg grönländska i trettio års åldern jämnårig med min egen dotter, snar till skratt å med danskt påbrå talar honsom danskar plägar alldeles för fort för att en gubbe från Sverige skall hänga med i alla vändningar, när hon förstår att hon tappat mig ser hon på mig med sina ekorögon, väntar att polletten skall trilla ned å när den ändå inte gör det kommer hennes kvillrande skratt å fortsätter sedan på engelska.

Köket regeras av en bastant kokerska vid namn Nora som skämmer bort oss med fantastiskmorgenmad å lammstek, gelé, sås och råstekt potatis till middag på vår andra dag i stan.

Tidig morgon kommer med militärisk precision Major Mikkelsen bankar på dörrarna, reveljen går, morgenmad spisas, varma overaller och stövlar finns i repan, personlig utrustning i ryggor.

Bilar tar oss till en militäranläggning där kameramannen Hans-Jörg kallad H-J med assistenten Ninni samt en biolog från orten vid namn Noah ansluter å våra tre midjestyrda vesslor kamouflagemålade i vitt står startklara, några få minuter senare är den lilla truppen på väg ut i vildmarken.

Förarna Augustson och Akselsen visar sig vara Furirer i Danska försvarsmaktens träng, handplockade av majoren för sina erfarenheter av transportuppdrag i arktiska miljöer. Anders som hade koordinaterna till platsen för grottans mynning sitter bredvid Akselsen å under några timmar färdas gruppen snabbt upp på glaciären, ordentligt omskakade nås området som sista biten får avsökas med en spårsändare, en tracker lämnades kvar vid vårt tidigare besök.

Basläger upprättas å vesslorna körs fram, det krävs inte många skoptag innan tunneln blottats och det blivit dags för middag, kökschefen Nora har sett till att vi fått smørrebröd och matlådor med för hela uppdraget samt öl så det räcker (vi är ju trots allt i Danmark), efter maten utformasstrategin för nedstigningen, furirerna avdelas för vaktjänst i baslägret medan jaktlaget tar täten vid nedstigningen följda av H-J, Ninni, som ansvarar för släden Noah och sist Sven inga konstigheter, lite småprat, Sven klagar lite skämtsamt bland annat över svårigheterna att hänga med de två Furirerna vilka inte stack under stol med att de verkligen försökt hänga av chefen... det blev ingen whisky som sist den här kvällen det är ju trots allt en militär operation så efter en kort stund "blåses" tapto.

Revelj! Majoren är ingen sjuovare direkt... när jag tittar fram ur mitt tält flamar norrskenet mot det djupsvarta stjärnbeströdda himlavalvet å färger isvärlden grön.

Efter att ha ätit ordentligt, riggat oss varmt, packat släde och ryggsäckar börjar nedstigningen, vår säkerhetslina från 2020 påträffas ett tiotal meter ned i gången, aningen stel men fullt funktionsduglig.

Här i tunneln och längre ned i issalarna har tiden stått still, allt var sig likt, så här beskrev jag upptäckten i mitt referat 2020.

Framför oss öppnar vida is salar upp kristallklara vattensamlingar och på berget växer täta ormbunkebestånd, svampar på långa stjälkar å fluffig lav som sprider ett fluorescerande ljus som reflekteras i väggar och tak som högst uppskattningsvis 50 meter ovanför våra huvuden och det allra bästa ett myller av betande haggisar ovetandes om vår närvaro.

Något jag direkt lägger märke till är att den grönländska ishaggisen har en egen lysande rand utefter sidorna, förmodligen använder den ämnen i laven den betar till att producera eget ljus, ögonen är stora som på ett spökdjur och hörntänderna markerade, alltså inte helt tillbakabildade som på de skottska kusinerna vilket stärker teorin om den nordiska anfadern.

Kamerateamet får fina sekvenser innan Ninni låter en kameradrönare svischa in och på mindre än 5 sekunder är salen tom på djur, ni kan tänka er hur exalterad vår biolog blev vid åsynen av denna helt egna värld, trodde han skulle spräcka en åder i hjärnkontoret innan han mer metodiskt började mäta och ta prover i plastpåsar och rör.

Kan hända planterade Jussi redan tidigt idén hos Noah om nödvändigheten att fälla några djur av strikt vetenskapliga skäl.

Sagt och gjort, vår gamla fälla repareras och förstärks, det vill säga stenar ställs på högkant i en halvmåneform med de största stenarna på högerkanten och apteras med betet (whisky) i skålar på vänsterkanten, alla vet att en haggis har fem fötter och enbart kan springa cirklar moturs så när djuren tagit för sig av betet tänds handlamporna vilket förblindar dem under några sekunder samtidigt som de slås av panik och flyktbeteendet aktiveras moturs pang in i stenarna, fungerar varje gång.

Det är svårt att beräkna tid i en värld utan dag eller natt trots att det inte knaprats någon svamp (vad jag vet) den här gången, vis av skadan sist så hade jag startat stoppuret vid nedstigningen, noterat hålltider och räknade således ut när det var dags att återvända upp till ytan å baslägret, allt för att förhindra fänrikarna att trycka på stora larmknappen och röja vår position.

Nedan några intryck innan vi lämnade ishaggisarnas värld hämtat ur mitt referat från 2020.

Innan is salarna lämnas företas en kartografi över området som är större än först anat, vart efter isen rör sig över berggrunden smälter varma källor upp ny is som sedan kollapsar i den andra änden, processen har säkerligen pågått i hundratals år innan djuren hittat sin väg ner hit och har utvecklat en biotop med helt endemisk flora och fauna.

Som sanna erövrare passar vi på att ta för oss av vad denna inneslutna värld har att erbjuda, varma bad, nystekt ishaggis med svampen som växer på berghällarna som visade sig vara riktigt aptitlig och även ha andra effekter på kropp och själ, hur lång tid vi spenderade här är inte gott att säga...

Den som hade svårast att avsluta och lämna issalarna var nog vår dittills mycket tystlåtna biolog Noah, nu däremot svämmade frågor och antaganden formligen över för honom baserade på den fakta han hunnit tillägna sig, det gick inte att få med honom upp med mindre än att vi överlämnade koordinaterna och spårsändaren.

Uppstigningen var inte lika tung som jag mindes den från tidigare det kan bero på släden fullpackad med grejer som säkert firats ned och vinschats upp med hjälp av vesslornas kraftiga vinschar.

Över tunnelmynningen var den här gången spänt en vit presenning, det skulle visa sig att helikoptrar från Tulebasen flugit över området så Nils Augustson och Peter Akselsen hade haft ett styvt jobb med att förbättrakamouflaget.

Väl uppe på glaciären igen möter oss en halvdager skonsam för ovana ögon, så här års går solen aldrig upp över horisonten vilket är tur om man vill jobba ifred, manskapet räknas in och Sven beordrar tre timmars rast vila innan tunnelmynningen täcks och baslägret demonteras.

Klockan är mitt i natten när truppen är tillbaka i Nuuk, vesslorna återbördade till sina hangarer och våra chaufförer kör Noah hem, ber honom vara försiktig med uppgifter och materiel som lämnats i hans vård, övriga fortsätter till hotellet för en bit mat och tidigt sänggående.

Tror bestämt att Majoren mjuknat lite i kanterna, alla som vistats i ishaggisarnas värld blir av någon anledning förvånande lugna och godmodiga, återstår att se vad Noahs analys av luft och vatten ger, skulle inte förvåna om han hittar sporer eller en alg som förklarar fenomenet.

Följande dag blir åter en fridag för jaktlaget medan kamerateamet tillsammans med Sven redigerar filmmaterialet och Noah som gör en första vetenskaplig sammanställning med vidhängande slutsatser, nästkommande dag är tiden inne för avsked vårt bagage checkas in på Nuuk Airport SAS 1047 avgång 10,30 till Kastrup, Luna ser till att våra kabinväskor är i ordning tillsammans med biljetter och boardingcards, det känns lite hjärtenypande att lämna vännerna på Grönland som samlats för att ta farväl, Furir Nils Augustson och Major Sven Mikkelsen skjutsar oss till flyget.

Jo... säger Sven det var så sant, han går tillbaka till säkerhetskontrollen och hämtar en väska den här lämnar ni till Helle Nielsen när ni kommer till Kastrup, hon tar emot er där och ordnar med tåg till Stockholm.

Så var vårt andra äventyr under Grönlands tjocka isar till ände, kom också ihåg att alla som tar del av informationen ovan automatiskt beläggs med tystnadsplikt då hela operationen är hemligstämplad.

Ps. vad svarade då Trond-Arne Donald Trumps hantlangare? Jo att universitetets expedition var ett totalt fiasko och enbart ett stort slöseri med pengar, det man fann var kilometertjock is, slutsatsen är att isen ändå håller högsta möjliga kvalité, där ser man Telge Whiskysällskap är med både i världspolitiken och naturskyddet som flera gånger förut...

Vid närmare eftertanke kanske Mr President skulle må bra av en vecka under isen å en andra tanke, hoppas inte Helle i Danmark saknar haggisproverna... för dom har vi ätit upp å gott var det också...

Referat Anders G. Svantesson

